

מסורת הש"ס

6) [ב'צ"ו ח'י, 3] שמחת פ"ג, א) [שבת לא: פסד"ו עו: ע"ש], ד) שמחת פ"ג מעשיה: ה) [סנהדרין 5:]; 1) [בערך ערך זוזו ב' פ"י סא: הלכה ועי' מוס' יהה כה: ד"ה זוזא], 1) [עמ"ר ר"ה יח, ד"ה רבה ותוס' בכותב קה, ד"ה רבא], 1) [ב'צ"מ עג: א"י רב בעוריס אחיה רבא] [כסמ"ך], 1) [ע"י פרס"י שבת קטז, ובמסד 25:]; 1) [בערך רקע ה' ז"ל הערוך גמ"ק מאן משיב מיין ספין מאן רקיע נלומר מי יובל להפשט ולהגבר מלות' שנה עב"ל צנ"ט תמישן בערוך ערך רקיע השני], 2) [גיטת הערוך א"תרפ"ג], 1) [פסחים ג' צ"ג: כמזבח ע"ו: ט], 2) [ברכות מח: וט"ג], 1) [ע"י פרס"י ע"י על כל גמ"ק ר' ח' [ב'צ"ב קל"ו: 1] [פסחים ג' צ"ג: כמזבח ע"ו: ט] ד"ה יוס' שלני צו עמ"ס מנצ"ך, 1) [ע"י סופנה], 1) [וע"י בערוך ערך ספן ג' 13], 1) [ערך ספן ג' 13].

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' א"ל מאן משיב מאן ספון מאן רקיע, פ"י מי הוא חטוב בעיניו ומאן ספון מי הוא אדם ראו' לדיקמפו מיניה וחי"ש לדיבוריה ומאן רקיע מי מתוקן אללו, מפ"י ע"י קטן: ב] שם א"ל תרומה קא חסילנא ולאו קדש איקרי, פ"י לאו תרומה חסילנא דליקרי קודש ואי קמלית לי קא ממעילא וכתיב וז שממרת מרוממי שערך לשמרה בעטריה חללא ל"י שעתא ולא מת בלאוהו פרק, מפ"י הנ"ל:

רבינו חננאל

אלא חיה דשיבת סניוק, אבל של שאר נשים מניחים. ר' אלעזר אומר, אפילו של שאר נשים אין מניחין, שנאמר ותמת שם מרים ותקבר שם, חיבך למיתה קבורה. אמר ר' אלעזר, אף מרים בבשיקה מתה, אחיא שם שם, כתיב הבה, ותמת שם מרים, וכתיב וימת שם משה עבד ה', מה רומה שם בבשיקה אף מרים בבשיקה, ומפני מה לא נאמר במיתת מרים, על פי ה', מפני שגנאי הדבר לאומרו באשה. אמר ר' אמי למה נסמכה מיתה מרים לפרשת פרה אדומה, אמר פרה זו מטהרת (הטמאים) [הטמאים] ונקראת טהאה וכל טהאה מכפרת עון, כך מיתהן של נשים צדיקות מטהרת ומכפרת עונותיהן של ישראל, וכל שכן מיתהן של צדיקים שמכפרת. ירושלמי בתחלת יום הכיפורים, א"ר יוחן ב"י שלום, למה נסמכה מיתה אהרן לשבירת הלוחות, ללמדך שמיתהן של צדיקים קשה לפני הק' כשבירת הלוחות. כתיב,

אלף חיה. שמחה מחמת וולד שהיא שופעת: 1) **מס פסאוס**. שלא חלה: **מחמשים שנה**, ולמעלה: והאי **דלא חשיב ליה**. **צהדי כרת**: **כרס דיומי**. שמה ימות מיתה חטופה: **פלגא**. דמכרת דשני מיהא פלטי ל"י: **מנמנס**. גוסס: א"ל. **רבא** לרצ שעוריס: **לימא מר**. למלאך המות ללא לנעורי: **שושביניה**.

דמלאך המות: **דאימסר מוניה**. אימרע מזליה: **ליסחזי לי מר**. צמר מיתה: **מר לאו אדם חטוב**. לימא ליה מר: **ספין רקיע**. מתוקן למיבעי מיניה: **עיעוסוסיה**. דמלאך המות: **רגליה דרזי נסן**. לניהוי נשיא: **אמאי לא מרחס**. דמתפקדנא למייתי ליה למר צההוא עלמא: **אחוי ליה שוטא דגורלא**. וידע דהוא מלאך המות: **מתנ"י**

מיתה אהרן לבגדי כהונה מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתהן של צדיקים מכפרת ת"ר 1) 2) מת פתאום זו היא מיתה חטופה חלה יום אחד ומת זו היא מיתה דחופה ר' חנניא בן גמליאל אומר זו היא מיתה מגפה שנאמר 3) בן אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וכתיב 4) ואדבר אל העם בבקר ותמת אשתי בערב שני ימים ומת זו היא מיתה דחוויה ג' גערה ארבעה נזיפה חמושה זו היא מיתה כל אדם א"ר חנין מאי קרא 5) הן קרבו ימך למות הן חד קרבו תרי ימך תרי הא חמושה הן חד 6) שכן בלשון יוני קורין לאחת הן מת בחמשים שנה זו היא מיתה כרת 7) חמשים ושתיים שנה זו היא מיתה של שמואל הרמתי ששים זו היא מיתה בידי שמים אמר מר זוטרא מאי קרא דכתיב 8) תבא בכלח אלי קבר בכלח בגימטריא שיתין הוו שבעים שיבה שמונים גבורות דכתיב 9) מי שנותרינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה אמר רבה מחמשים ועד ששים שנה זו היא מיתה כרת והאי דלא חשיב להו משום כבודו של שמואל הרמתי רב יוסף כי הוה בר שיתין עבד להו יומא טבא לרבנן אמר נפקי לי מכרת א"ל אבי נהי דנפק ליה מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפיק מר א"ל 10) נקוש לך מיהא פלגא בידך רב הונא נח נפשיה פתאום הוו קא דייגי רבנן תנא להו 11) זוגא דמהדייב לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות זו היא מיתה נשיקה אמר רבא חיי בני ומווני לא בזכותא תליא במולא אלא במולא תליא מילתא דהא 12) רבה ורב חסדא תרווייהו רבנן צדיקי הוו מר מצלי ואתי מיטרא רב חסדא חיה תשעין ותרתינן שנין רבה חיה ארבעין בי רב חסדא שיתין הלולי בי רבה שיתין תיכלי בי רב חסדא סמידיא לכלבי ולא מתבעי בי רבה נהמא דשערי לאינישי ולא משתכח ואמר רבא הני תלת מילי בעאי קמי שמיא תרתי יהבו לי חדא לא יהבו לי חוכמתיה דרב הונא ועותריה דרב חסדא ויהבו לי ענותנותיה דרבה בר רב הונא לא יהבו לי רב 13) שעורים אחוה דרבא הוה יתיב קמיה דרבא חזייה דהוה קא מנמנס א"ל לימא ליה מר דלא לצערן א"ל מר לאו שושביניה הוא א"ל כיון דאימסר מזלא לא אשגח בי א"ל ליתחזי לי מר איתחזי ליה א"ל הוה ליה למר צערא א"ל 14) כי ריבדא דכוסילתא רבא הוה יתיב קמיה דר"נ חזייה דקא מנמנס א"ל לימא ליה מר דלא לצערן א"ל מר לאו אדם חשוב הוא א"ל מאן חשיב מאן ספין מאן 15) רקיע א"ל ליתחזי לי מר איתחזי ליה א"ל ה"ל למר צערא א"ל כמישחל בניתא מחלבא ואי אמר לי הקב"ה זיל בההוא עלמא כד הוית לא בעינא דנפיש ביעותותיה רבי אלעזר הוה קאכיל תרומה איתחזי ליה א' א"ל תרומה קא אכילנא ולא קודש איקרי חלפא ליה שעתא רב ששת איתחזי ליה בשוקא אמר ליה בשוקא כבהמה איתא לגבי ביתא רב אשי איתחזי ליה בשוקא א"ל 16) איתרח לי תלתין יומין ואהדרי לתלמודאי דאמריתו 17) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ביום תלתין אתא אמר ליה מאי כולי האי קא דחקא רגליה דבר נתן 18) ואין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא רב חסדא לא הוה יכול ליה דלא הוה שתיק פומיה מגורסא סליק יתיב בארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכיל ליה ר' חייא לא הוה מצוי למיקרבא ליה יומא חד אידמי ליה כעניא אתא טריף אכבא א"ל אפיק לי ריפתא אפיקו ליה א"ל ולאן קא מרחם מר אעניא אההוא גברא אמאי לא קא מרחם מר גלי ליה אחוי ליה שוטא דגורא אמצי ליה נפשיה: **מתנ"י**

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

כת. מזה פרה אדומה מכפרת. פירוש על מעשה העגל וכדלמרינן

צמדקס משל לצן השפחה שטיקף פלטיקין של מלך אומר המלך תצא אמו וכו': **מִיתַת אהרן** לבגדי בהונה. דכתיב (צמדז כ) והפסע את אהרן את בגדיו ואהרן יאסף ומת שם וכן פי' צקונטרס ואין לפרש מיתה צני אהרן לבגדי קדש יצנש לפי שאינו סמוך כ"כ: **מִזֶּה** בגדי כהונה מכפרין. צנצנים כו' (דף פסח:):

חטופה ודחופה. לא ידענא מאי שנה הוא וננא ליה: **וְאֵדָבָר** אֵל הָעָם בבקר. פי' וחלתה ומתה: **הֵן** קרבו וכו'. לאו דוקא דלא אשכחנא דמשה היה חולה וציוס מומו כחצ הרצה (סוטה יג:) ופסע כמה פסיעות צבת אחת דלפידס צפירוס חומש: **מִת בחמשים** זו היא מיתה כרת. צירושלמי (פ"ב דצניכוסים) דייק מאל תכרתי שצט הקהתי (צמדז כ) ועזדתם עד חמשים דכתיב (ס עס ה) מנן חמשים שנה יסוז מנצח העזודה ועוד מימי שנותי ע' שנה דל עשרין דלא איענש עליהן נשתיירו חמשים (כדאי' שנת פט:) ותימיה לפי' דהא משמעו צשמעתין דבחמשים משנולד קאמרי ועוד יהא חמשים לאחר שמתחייב כרת והוא מיתה כל אדם: **וּמִיתָה** בידי שמים בששים. צירושלמי מפיק ממני

מדזכר דלמרינן 19) לא מת אחד מהן פחות מנן ששים ומיניה דהכל משמע זו היא מיתה צדי שמים וכתת בחמשים עד ששים ולא ששים בכלל והוה שזרעו נכרת וי"מ דחמשים היא מיתה צדי שמים וכי איתא צדיה זרעו הוי כרת וששים מיתה כל אדם וצצנת פרק שני (כה. ד"ה כרת) וצריס יצמות (ב. ד"ה' אשת אחיו) הארכתי: **אֵלָא** במולא תליא מילתא. והקשו צמוספות הא דלמרן צסוקף שצט (דף קנו. וסס) אין מוזל לישראל וי"ל דלפעמים משמנה ע"י מול כי הנכו דהתס ופעמים שאין משמנה כדלמרינן צמענית (דף כה.) גצי רצי אלעזר צן פדת דל"ל יתחא לך דלחריב עלמא דלולי אצרי' בעידתא דמווני: **שְׂרֵיתִין** הַדּוֹרֵי. יס מפרשים לאו דוקא:

סְפִיַן. חטוב למחר (ב"ה 1) היא מתה ואין לו ציוס 2) ספונה (כמוצות עב.) פירוש 3) חטופה וצמדקס ילמדנו אין העוצדי כוכבים ספונים כלום שנא' (ישעיה מ) כל הגויס כאין נגדו וכן פירש בערוך 4) והציא עדיין ראיזת אחרות:

מֵאֵן רְקִיעַ. פי' מתוקן ותפור ועלותו צלות ומטוללות (יהושע ט) תרגוס צלן ומרוקעים למתפרות כסמות (ימוקאל יג) תרגומו דמחטטים רקיעי חשוך והוא לשון ישמעאל חמיכת צגד תפורה על הקרע צערוך ועוד הציא דלמרינן צב' לא יתפור (צ"ב דף כ.) חזי למרקע לצוס מיהו יס ספריס כמזב שס לקרעא: **צלע**

מיטרא ומר מצלי ואתי מיטרא, רב חסדא חיה צ"ב שנה, ורבה חיה מ' שנה. בי רב חסדא שיתין הלילוי, בי רבה שיתין תכלי. בי רב חסדא נהמא דסמידיא לכלבי, בי רבה [נהמא] דשערי לאינשי אל מישתכח. אמר רבא תלתא בעאי מקמי שמיא. תרי הבו לי, וחד לא הבו לי. חכמתיה דרב הונא ועותריה דרב חסדא הבו לי, ענותנותיה דרבה בר רב הונא, לא הבו לי. רבה הוה יתיב קמיה דרב נחמן והוה רב נחמן גוסס, בעי לימנח נפשיה. אמר ליה בעי רחמי דלא ליצערן מלאכא דמיתותא. אמר ליה ואת לאו גברא חשיבא קמי שמיא, את בעי רחמי עלך. אמר ליה מאן חשיב מאן ספון מאן רקיע, פי' נמי יכול להתפשט ולהתגבר באותה שעה]. כלומר, כיון שנמסר אדם ביד מלאך המות אין שם חשיבות. אמר ליה אחרי מיתהן אולי תתראה לי בחלום, ביקש מן הקב"ה כדי שיתראה לו בחלום ותתראה לו. אמר לו היה לך צער בשעת מיתה, אמר לו לאו, ומשל לו משל, בהרמת נימא של שיער מתוך החלב. אמר לו, אילו היה הק' אומר לי לך חזון חיי כאשר היית בחיין, ואחרי כן מותא, לא היית רוצה, שאע"פ שלא היה [לין] צער, אימתו של מלאך המות גדולה היא מאד. רבא אתחזי ליה בחלמיה רב שעורים אחוה, ואמר ליה הוה לך צערא, ואמר לי כי ריבדא דכוסילתא, פי' כמו שריטה ששורשין האומנן בצואר למצן דמו, כגון אותו הצער היה לי בעת יציאת הנשמה מן הגוף. רב ששת אתחזי ליה מלאך המות בשוק. אמר ליה כבהמה, איתא גו ביתא. רב אסי אתחזי ליה מלאך המות. אמר ליה איתור לי לי יומין דאהדריה לתלמודי, דאמרינו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. ביום שלשים אתא, אמר ליה מאי כולי האי. אמר ליה דקא דחקא רגליה דבר נתן.

עין משפט

גר מצוה

רלה א מיי פ"ב מהל'

אכל הלכה ה סמג

עשין צ טוש"ע י"ד סי'

שנה:

ב יטור י"ד סומן שלטן:

תורה אור השלם

1. וְיָבֵאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל הָעֵדָה מִדְּבַר בֶּן חֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיָּשִׁב הָעָם בְּקֶדֶשׁ וַתִּמַּת שֵׁם מִרְיָם וַתִּקְבְּר שָׁם: כמדבר כ א ותקבר שם: כמדבר כ א וַיָּקַם שֵׁם מִשֶׁה עֶבֶד יְיָ בְּאָרְצוֹ מֵאֵב עַל פִּי יְיָ: דברים לד ה 3. בן אדם הגני לקח מפקך את מחמד עיניך במגפה ולא תספר ולא תבכה ולוא תבוא דמְעַקְרִי: יחזקאל כד טו 4. וְאֶדְבַר אֶל הָעָם בְּבִקְרֵי וַתִּמַּת אֲשֵׁמִי בְּעֶבֶר וְאָעֵשׂ בְּבִקְרֵי בְּאֶשְׁרֵי צִיְתִי:

יחזקאל כד יח 5. וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מִשֶׁה הֵן קָרְבוּ יְמֵיךְ לָמוּת קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַהֲתִיַּצְבוּ בְּאֶהֱל מוֹעֵד וְאָצְנֶנּוּ וַתִּלַּךְ מִשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַהֲתִיַּצְבוּ בְּאֶהֱל מוֹעֵד:

6. תבוא בבלחא אילי קבר בעלות גדיש בעתה:

7. וְיָמֵי שְׁנֹתֵיהֶן הָעָם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְךָ הָעָם עֲמֵל וְאָן בִּי גֵז דִּישׁ וְעֲפָה: תהלים צ י

מוסף רש"י

זו היא מיתהו של שמואל הרמתי. ולא כרת היא, כמקטס שמחות (פ"ג) מפרש מת צכך שנים זו היא מיתה כרת, ככן וכן זו היא מיתה אסכרה, ימיו של שמואל יצ' שנה, דכתיב (ש"א 1) עד יגמל הענר וגו' דישערי' גלע"ג, וכי' דחשים נקרא מיעוק, ומכיו ירשע שס עד עולם, ועלמו לו יו חמשים שנה שעלמר (צמדז כ) ומנן חמשים שנה יסוז מנצח העזודה צכסריס ירושלמי (פ"ב ה"א), ובסדר עולם ממלא כשני דפין מוספת על זה (תענית ח.) כי ריבדא דכוסילתא. נקטי עלי האומן (שבת קכט.) ריבדא, ספויורא' גלע"ג, כוסילתא שס כלי המקין, פלמאל' (סנהדרין צג.).

רבינו חננאל (המשך)

דשני. רב הונא נח נפשיה. ארס. הוו רבנן דייגי טובא. תנא להו זוזא דמהדייב, פי' שם חכס, לא שנו דמיתה פתאום היא מיתה חטופה, אלא בני שלא הגיע לגבורות, אבל מי שהגיע לגבורות זו היא מיתה נשיקה. אמר רבא חיי בני ומזוני, לאו בזכותא תליא מלתא אלא כמולא. דהא רבה ורב חסדא תרווייהו צדיקין גמורין גינהו, מר מצלי ואתי